

॥ श्री ॥

अथ श्री त्रिक्रमपंडिताचार्यसूत श्री नाबायणपंडिताचार्यरिचितः

॥ श्री मध्वरिजयः ॥

७. षष्ठः सर्गः

एतरेयमथ किंचन सूक्तं सूचयन् सदसि तत्र गर्बिष्ठः ।

श्रोतुमिच्छति सता भगवन्त्यः सूक्तभारमिति तारदुराच ॥ ७.१ ॥

वर्णसौष्ठवगर्बिष्ठमतूर्णं तुल्यमात्रमतिमात्रसुलम्ब ।

क्याड हाङ्गलद घोषममुष्यो छावणं विदधदभ्यधितार्थम ॥ ७.२ ॥

लक्षणान्त्रिततया रचनेहस्मिन् देवतागुरुमसारतिशेते ।

मानमित्यपि विधाय धिया ते तत्र तु सूक्तमपवार्थमरोचन ॥ ७.३ ॥

स्यात् तथेथमपि संभरिताहर्षः त्र्यर्थां श्रुतिषु रित्र दशार्थम ।

भाषतं ननु शतार्थमपि स्याद् रैष्णवं पदसहस्रतयं हि ॥ ७.४ ॥

इत्युदीरयति रिस्तुतचित्ते भूसुवा इह जिगीषव एनम ।

उचुवर्थशतकं हविनाम्नां वर्ण्यतामिति सहासमुखास्ते ॥ ७.५ ॥

वर्णयामि तदहं सकलं वः सौष्ठवादनु वदंतु भवतः ।

तं वदंतमिति तेहथ वदंतो वाचमित्यतिदृष्टोद्यममापुः ॥ ७.६ ॥

प्रत्ययप्रकृतिसंगमभंगीं शब्दशास्त्ररिहतांप्रतिदर्शय ।

शुद्धधीः श्रुतिशिबः शतसिद्धान् अभ्यधात् सपदि रिश्वपदार्थन ॥ ७.७ ॥

য়ারদর্শতকং ন বিশংকঃ সংততোক্তিকৃদপ্পূৰ্বেদেষঃ ।
ৰ্ণিতাৰ্ধতি দুৰ্বল চিত্তাঃ তাৰদাকুলহাদো হ্যভৱংস্তে ॥ ৬.৮ ॥

সাংগৰেদচতুৰা ইতিহাসে শিক্ষিতাঃ সুবহরোহপ্যতিধৃষ্টাঃ ।
নৈতদীৰিতমহো জগ্গ্ৰুস্তে বিশ্ৰসংক্ষয়পয়োহংধুগণা বা ॥ ৬.৯ ॥

দেৱতাস্ৰসুলভ প্রতিভা তে মানুষেষু চপলেষু কথা কা ।
ক্ষাম্য সৌম্য সকলজ্ঞ নমস্তে তে ৰৱংত ইতি তং কিল নেমুঃ ॥ ৬.১০ ॥

ৰেদশাস্ত্ৰচতুৰৈৰিহ বিদ্যাৰিতুলিন্শুভিৰাস্তমশেষৈঃ ।
প্ৰাপ কেৰলসুমংডলজাতৈঃ অন্যদায়তনমায়তচেতাঃ ॥ ৬.১১ ॥

তৰ্কতংক্ৰকুশলানপি পুংসঃ চৰ্কৰীতি বত সোহয়মমানান ।
মানমানময়তীহ কথং নো নৈষ মংডলভুৱাং সমিতানাং ॥ ৬.১২ ॥

মংত্রয়ংত ইতি তে দ্বিজৱৰ্মাঃ অন্যদেশজমুখস্তমপ্চন ।
সদদাদদসুশংজননিংদাকাৰিস্জগতমর্থমুপেত্য ॥ ৬.১৩ ॥

তং স্ফুটং প্ৰকথয়ন স প্ৰীয়াচ্চন্দমূলমৱদত প্ৰণ ধতুম ।
তং জিগীষুমথ বিপ্ৰমদঃ প্ৰীধাতুমেষ নিগদংতমুৱাচ ॥ ৬.১৪ ॥

প্ৰাদিভেদমৱিদন গুণয় ৭ৱং মূঢ় পাংসুশু লিখন লিপিসংঘম ।
ভৎসয়ন্বিতি জহাস সুহাসো মৎসৰাকুলধিয়ো জডয়ন সঃ ॥ ৬.১৫ ॥

তত প্রসংগবলতোহখিলরিদ্যাপাটরং পৃথং হৃদঃ প্রতিবুদ্ধ্য |
আনমন সবহুমানমমী তং যং নমংতি কিল নাকিনিকায়্যাঃ || ৬.১৬ ||

কন্যকাদৃতসুবেংদ্রপুঃ শ্রীদানরাচিরবসুজ্জহদুত্তৌ |
কুত্রচিত সদসি তারদপালা কীর্তিতাহতিতরুণীত্যয়মূচে || ৬.১৭ ||

শ্রিত্রিণী ভরতি তৎপদরাচেত্যাগ্রহেণ রদতোহরিদুশোহত্র |
কশ্চিদেষ্যতি রিপশ্চিদিহৈনং পৃচ্ছতেত্যয়মগচ্ছদথোকুংরা || ৬.১৮ ||

দেশমেনমচিষাদুপয়াতঃ তাদৃশাকৃতিবহো কৃতবুদ্ধিঃ |
তাংস্তথাহভ্যধিত তৎপদভারং সুৰিমৌলিমণিনাহত্র যথোচে || ৬.১৯ ||

কেবলং ন সকলাঃ শ্রুতিরিদ্যাঃ মানপূৰ্ৱকসমস্তগিবোহস্য |
অপ্যনাগতগতপ্রতিপত্তিং শ্রদ দধুঃ পৃথলচেতস এতে || ৬.২০ ||

য়দ্যদের সপদি প্রকৃতং স্যাত তত্তদেষ যদরেদখলং চ |
সৰ্দা সদসি সৰ্ৱবুধানাং সৰ্ৱরিদ্যাতিৰিতি প্রথিতোহভূত || ৬.২১ ||

অপ্রয়াতমপি দেশমশেষং র্যানশে সুজনকৈবরবংধুঃ |
পূৰ্ণদৃক প্রততয়া নিজকীর্ত্যা পূৰ্ণচংদ্র ইর চংদ্রিকয়াহলম || ৬.২২ ||

সুন্দৰেষু সুৰমংদিবরুংদেষ্ৱিৰুংদিৰাৰমণরংদনকৃত্যম |
আচৰনসুচিৰাত সুৰিচাৰো রুপ্যপীঠপতিমাপ মুকুংদম || ৬.২৩ ||

ভূসুৰপ্ৰবৰবুদ্ধিসমৃদ্ধিৰ্যুক্তয়ুক্তৰপুষং ৰুচিৰাংগীম |
সূত্ৰদীপ্তমণিমালিকয়াহলং ভূষিতাং ভৱনভূষণভতাম || ৬.২৪ ||

পাদসুন্দৰপদক্ৰমভাৱৈঃ ভাসিতাংপ্ৰকটৰ্ণগুণাঢ্যাম |
ভাৰতোত্তমভূতামনুৰূপাচ্ছাদনাং সমধিকস্ৰব শোভম || ৬.২৫ ||

ৰাজসূয়মুখসন্মখৰুতাং ৰাসুদেৱগুণনিষ্ঠিতভাৱাম |
সৰ্বধৰ্মপৰিশিক্ষণদক্ষাং ৰংদিতাং জনতয়া জননীৱত || ৬.২৬ ||

মৌলিসংগ্ৰহৱিকৰ্ষণদূনাং মায়িনা সদসি দুষ্টজনেন |
ন্যায়মাৰ্গমপহায় মহাংতং স্ৰেষ্ৰবৎৱমপি সাধয়তাহলম || ৬.২৭ ||

সজ্জনৈঃ কতিপয়ৈৰতিদীনৈঃ চালিতৈঃ কলিবলাচ্ছভমাৰ্গাত |
অপ্যুপেক্ষিতৱিকৰ্ষণদুঃখাং সাতিশোকমপি কৈশ্চন দৃষ্টাম || ৬.২৮ ||

ৰাসুদেৱ ধৰণীধৰ নাথেতু্যচ্চকৈৰপি মুহুঃ প্ৰৱদংতীম |
পূৰ্ণসদগুণমজং গতদোষং বিভ্ৰতীং হৃদি ৱিৱিক্তমশেষাত || ৬.২৯ ||

ৰায়তাং বুধজনৈৰ্ননু হাহা নৈষ ধৰ্ম ইতি চাভিদধনাম |
কৃষ্ণলালিততমামনৱদ্যাং অপ্যনন্যশৰণাং শৰণোৎকাম || ৬.৩০ ||

ৱেদিজামিৰ পুৰা ভৰতাগ্ৰ্যঃ স স্ৰয়ং শ্ৰুতিততিং খলু দৃষ্টিৰা |
পুষ্টবুদ্ধিৰকৰোত কৰুণাক্ষিঃ দুষ্টপক্ষদমনস্থিৰসংধাম || ৬.৩১ ||

অব্যয়ং সততমপ্যুপভক্ত্যা রিতমগ্র্যমিৰ দূৰয়িয়াসুঃ |
জ্যায়সে সগুৰৱে হৰিগীতাভাষ্যমেষ ৰিৰচয়্য তদাহদাত || ৬.৩২ ||

হেতুৱাদিনি ৰিশংকটবুদ্ধৌ তীৰ্থমৰ্থয়তি গংতুমনুজাম |
তাং দিদেশ পুৰুষোত্তমতীৰ্থঃ চিংতয়ন স পুৰুষোত্তম ৰক্ষাম || ৬.৩৩ ||

নীৰজা মলয়মংডলৰুত্যা স্লাঘিতো ভুৱি সদাল্যনুয়াতঃ |
সাধুপাংথপৰিতাপমপাস্যনুত্তৰাং দিশময়ান্মৰুদংশঃ || ৬.৩৪ ||

বুদ্ধিশুদ্ধিকৰগোনিকৰাচ্যং তীৰ্থজাতমুভয়ং চ ধৰণ্যাম |
আত্মমজ্জনত এৱ নিকামং পৰ্যশোধয়দমংদমনীষঃ || ৬.৩৫ ||

ৱাসুদেৱপদসংততসংগী তেজসাহপ্যলমধঃ কৃতশৰঃ |
অত্ৱৰতত নিতাংতমথাসৌ গাংগমোঘমঘনাশনকীৰ্তিঃ || ৬.৩৬ ||

তত্র তত্র স জগত্ত্ৰয়চিত্ৰং কৰ্ম শৰ্মদমনুস্মৃতিমাত্ৰাত |
সংচৰন ৱিদধদাপ নৰাণাং গোচৰং বদৰিকাশ্ৰমপাশ্ৰম || ৬.৩৭ ||

মংডয়ন ভৰতখংডমখংডং নাদিৰায়ণপদোহত্র পৰো যঃ |
তং নমন প্রচুৰধীৰ্হৰিগীতাভাষ্যমাপ্যদুপায়নমস্মৈ || ৬.৩৮ ||

প্ৰীতয়েহস্য পুৰতো ৱৰভাষ্যং ৱাচয়ন স জনতামপসায় |
ৱচ্ছিম শক্তিত উৰুক্রমগীতাভাষ্যামিত্যকথয়ত পুৰুসংখ্যঃ || ৬.৩৯ ||

এতদর্থমতিসূক্ষ্মমপি ৎরং শক্ত এৰ ন যদাথ সমস্তম |
তেন লেশত ইতীহ পদং স্যাদ ইত্যগদ্যত জগজ্জনকেন || ৬.৪০ ||

তেন তৎপ্ররচনে বিহতেহলং শূক্ষ্ৰুঃ প্রাশয়িতা অপি শিষ্যাঃ |
উচ্যতামিতি মুহুঃ সপ্তথিৰ্যাস্ফালনং পদমহো হৰিণোক্তম || ৬.৪১ ||

শব্দভেদমৰধৰ্য তমৰ্চাসন্নিষল্লৰপুষঃ পৰমস্য |
তস্য ভারবিদমংদমনীষঃ প্রোথিতঃ প্ররচনং ব্যধিতৈভ্যঃ || ৬.৪২ ||

মজ্জনং ব্যধিত শীতলগংগাৰাৰি নিত্যমৰুণোদয়কালে |
য়ত স্পৃশংতি ন নৰা হিমভীতা অংশ এষ পৃষতামধিপস্য || ৬.৪৩ ||

কাৰ্ঠমৌনমদধাদুপৰাসং শূক্ষ্মমপ্যকৃত শূক্ষ্ম হৃদিচ্ছন |
নিত্যতুষ্টহৰিতোষৰিশেষং চিংতয়ন প্রভূমনংতমঠাংতঃ || ৬.৪৪ ||

প্ৰৈৰয়ত স্ৰচৰণে ৰতচিত্তং মধ্ৰমত্র দিনমংডলমেনম |
স্ৰাশ্রমোপগমনায় মুকুংদো দীপ্তিদৃষ্টিবিদিতাগতিৰন্যৈঃ || ৬.৪৫ ||

নক্তমের ভগৰতু্যপয়াতে প্রোদিতে সতি সহস্রমৰীচৌ |
মৌনরানলিখদুত্তমচিত্তঃ শিষ্যশিক্ষণপৰঃ কৰুণারান || ৬.৪৬ ||

নেদৃশং স্থলমলং শমলঘ্নং নাস্য তীৰ্থসলিলস্য সমং রাঃ |
নাস্মদুক্তিসদৃশং হিতৰূপং নাস্তি বিষ্ণুসদৃশং ননু দৈৱম || ৬.৪৭ ||

याति तारदधुनैर जनोहयं व्यासरूपमजितं प्रदिदृक्षुः ।
आब्रजेदिह न वा स हि वेद स्रस्ति रोहसिंरति ययारथ मध्वः ॥ ७.४८ ॥

नाथ नाथ वत नोहत्र रिनाथान मा त्यजोक्ककणो भगरंस्रंरम ।
नोदितं स्मृतमपीति हि शिष्यैः स्त्रामिनोहतिमतभंगभयेन ॥ ७.४९ ॥

सदगुर्बोर्न रिबहं सहमानः सत्यतीर्थयतिबन्रगत तम ।
यस्त्रिबारमितवासुतशाखास्रर्थमग्र्यामाशृणोत पुरुसंख्यात ॥ ७.५० ॥

दुर्गमार्गगतमप्यनुधरन नाहप सोहयमरुणीभरतीने ।
लीलया सजरमाक्रममाणं व्याश्रयांतवसुदूषशिलासु ॥ ७.५१ ॥

आनिर्बुत्तपुषा गुरुणाह्रवात पाणिना ह्यतिनयेन सुनुमः ।
व्रसुधीवतियमौ स मुहूर्तात तदिनोपगतमार्गमशेषम ॥ ७.५२ ॥

आश्रमे निजजनानिह दृष्ट्वा तं प्रसादमहिमानममुष्य ।
प्रोच्य तं प्लवनमप्यतिचित्रं तस्य तैः सह सदाहस्मरदेषः ॥ ७.५३ ॥

वानबेन्द्र ईर वायुजरोहसौ भीमसेन ईर दानरभीमः ।
उल्लास गिषिपुंगवशृंगे स ब्रजन रअजिननाशननामा ॥ ७.५४ ॥

बहुसत्रगणं सरिकं समहारिषमोक्कमहाहिमरंतमयम ।
विषमोक्कमहाहिमरंतमयन नगमैक्कत फुल्लदृगस्तभयः ॥ ७.५५ ॥

সুহসিতকমলাকৰোপগূঢ়ং সুজনসুখার্থমনং তভোগশয়ম |
বিকসিতসুমনোঘটাগমুচ্চং মৰতকৰত্নময়স্থলাগ্র্যশোভম || ৬.৫৬ ||

পাদোপাং তনমন্মহামুনিগণং হেমপ্রদীপ্তাং বৰং
শ্রীমদ্রত্নকলাপমগ্র্যকটকৈর্বিভ্রাজিতং হাটকৈঃ |
দৃষ্ট্রাতং ধৰণীধৰং সুব্রনমালোল্লাসিনং সুন্দৰং স্রানং দাকৃতিমস্মৰনুৰিপিং
স্রানং দতীর্থস্তদা || ৬.৫৭ ||

|| ইতি শ্রীমৎকবিকুলতিলক ত্রিবিক্রমপংডি তাচার্যসুত
নাৰায়ণপংডি তাচার্যবিৰচিত্তে শ্রীমধ্ববিজয়ে
আনং দাংকিত্তে ষষ্ঠঃ সর্গঃ ||